

MEMO van college aan de raad

datum : 11 oktober 2011
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Alcohol- en drugsmatiging Gemeente Bergen
Portefeuillehouder : Wethouder Luttk-Swart
Inlichtingen bij : Martine Zweers

Aanleiding

Met deze memo beoogt het college informatie te verschaffen aan de Raad over het programma Alcohol- en drugsmatiging zoals beschreven op de bestuurlijke agenda van de gemeenteraad.

In deze memo wordt weergegeven wat er tot nu toe is gerealiseerd rond het thema alcohol- en drugsmatiging in de gemeente Bergen en in Noord Kennemerland. Tevens wordt aangegeven wat de vervolgaanpak zal zijn in de tweede helft 2011 en in 2012.

Aanpak & resultaten tot nu toe

In 2009 is het Programmaplan 'Naar een Nuchter Noord-Kennemerland'¹ opgesteld naar aanleiding van positieve ervaringen met regionale samenwerking in West Friesland op het gebied van alcoholpreventie. Ook gemeente Bergen is aangesloten bij de regionale samenwerking om het alcoholgebruik bij jongeren op de kaart te zetten met als lokale werktitel 'Naar een nuchter Bergen'.

Het programmaplan gaat uit van een benadering van de alcoholproblematiek op basis van drie peilers², te weten: educatieve preventie, regelgeving & handhaving en communicatie.

In februari 2010 heeft een kick-offbijeenkomst plaatsgevonden waarbij alle betrokken partijen waren uitgenodigd. Na een periode waarin er per peiler een werkgroep van start is gegaan, zijn diverse activiteiten uit het programmaplan uitgevoerd. Daarnaast heeft de GGD Hollands Noorden zoals afgesproken expliciet over het alcoholgebruik gerapporteerd op basis het vier jaarlijks EMOVO-onderzoek³ in 2009/2010. Dat onderzoek geeft het volgende beeld:

- Actueel alcoholgebruik met een kwart gedaald, minder binge drinkers

Het alcoholgebruik onder jongeren is met een kwart gedaald ten opzichte van 2005.

Overmatig alcoholgebruik ('binge drinken') daalde in dezelfde periode met bijna een vijfde.

De daling in alcoholgebruik doet zich vooral voor bij jongeren onder de 16 jaar. Het alcoholgebruik van jongeren vanaf 16 jaar daalt niet of nauwelijks.

¹ Voor nadere informatie over doelstellingen, het regionale programmaplan en een regionale planning wordt verwezen naar het programmaplan 'Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland'

² Uit wetenschappelijke studies is gebleken dat een integrale benadering van de problematiek een cruciaal kenmerk is van een effectief alcoholbeleid.

³ Jongerenenquête Noord-Holland Noord 2009/2010, E-MOVO GGD Hollands Noorden

- Startleeftijd alcoholgebruik met een half jaar gestegen tot 12 jaar en 8 maanden
Minder jongeren onder de 16 jaar hebben ooit alcohol gebruikt. Van de jongeren onder de 16 jaar heeft 55% ooit alcohol gedronken; in 2005 was dit nog 70%. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor de eerste keer alcohol drinken is gestegen met een half jaar en is momenteel 12 jaar en 8 maanden.
- Laagopgeleide jongeren en autochtone jongeren drinken vaker alcohol dan gemiddeld
Vmbo-leerlingen drinken vaker alcohol dan havo/vwo-leerlingen. Vmbo-leerlingen die de basis-, kader- of gemengde leerweg volgen drinken vaker alcohol dan leerlingen die de theoretische leerweg volgen. Autochtone Nederlandse jongeren en jongeren afkomstig uit een westers herkomstland drinken beduidend meer alcohol dan niet-westerse allochtone jongeren. Dit hangt samen met het feit dat veel islamitische jongeren op grond van hun geloof geen alcohol drinken.
- Veel jongeren onder de 16 jaar drinken in een horecagelegenheid
Bijna de helft van de jongeren onder de 16 jaar (47%) die alcohol gebruiken drinkt wel eens in een horecagelegenheid, ondanks dat dit wettelijk verboden is. Dit percentage is nauwelijks gedaald sinds 2005; toen dronk 49% van de drinkende jongeren onder de 16 alcohol in een horecagelegenheid.
- Meer ouders keuren alcoholgebruik onder de 16 jaar af; toch drinken veel jongeren thuis of bij anderen thuis
Het blijkt dat ouders het nog wel moeilijk vinden om hun kinderen te begrenzen en het alcoholgebruik te beteugelen, ook hier valt nog veel te winnen. Ouders zijn zich toenemend bewust van de schade die alcoholgebruik bij jongeren veroorzaakt. Ze lijken iets minder onverschillig te zijn geworden ten aanzien van het alcoholgebruik van hun kind. In 2005 keurde nog 57% van de ouders het alcoholgebruik van hun kind onder de 16 jaar goed, in 2009 is dit gedaald tot 32%. Momenteel verbiedt 7% van de ouders het alcoholgebruik van hun kind onder de 16 jaar; in 2005 was dit slechts 2%. Toch drinkt 73% van de jongeren onder de 16 jaar thuis of bij anderen thuis alcohol.

In de gemeente Bergen zijn meerdere activiteiten ingezet op het gebied van educatie. Er zijn instructies 'Alcohol, een ander verhaal' gegeven aan docenten van twaalf basisscholen. Middels deze instructie de scholen uitvoerig geïnformeerd over het thema en zijn zij in staat om voorlichting voor leerlingen en hun ouders te verzorgen.

Verder heeft op drie scholen voor voortgezet onderwijs het project Elektronische Leerweg Omgeving gelopen; een digitaal voorlichtingsprogramma over roken, alcohol en drugs voor leerlingen van de onderbouw. Daarnaast heeft de Bergense Scholengemeenschap een frisseest georganiseerd waarbij feestelijke alcoholvrije drankjes onder de aandacht zijn gebracht en heeft het PCC een ouderavond georganiseerd in samenwerking met Brijder Verslavingszorg.

De GGD Hollands Noorden koppelt de resultaten met betrekking tot alcohol en drugs van het Emovo onderzoek aan het beleid (en de daar bijbehorende activiteiten) van de 'Gezonde Scholen' zodat dit onderwerp onder de aandacht blijft.

Op het gebied van communicatie zijn activiteiten ingezet gericht op de omgeving van jongeren zoals ouders, scholen, (sport)verenigingen en horeca. Voorbeelden daarvan zijn de website www.nuchternoordkennemerland.nl, het uitbrengen van nieuwsbrieven en persberichten in

regionale media. Het doel daarbij is een bijdrage te leveren in het bewustwordingsproces van deze personen in de omgeving van jongeren zodat zij hun rol oppakken ter voorkoming van gebruik op jonge leeftijd.

Op het gebied van regelgeving en handhaving staat dit thema en eventuele problematiek met betrekking tot middelengebruik standaard op de agenda van het Jeugd Veiligheidsoverleg.

In 2008 hebben STAP en de Universiteit Twente (UT) onderzoek gedaan naar de naleving van de leeftijdsgrenzen van de Drank- en Horecawet in Noord-Kennemerland. In 181 verkooppunten van alcohol (horeca, supermarkten, cafetaria's, jongerencentra, slijterijen en sportkantines) in heel Noord-Kennemerland hebben zogenaamde 'mystery shoppers' (speciaal opgeleide 15-jarige jongeren), pogingen gedaan om zwak alcoholhoudende drank te kopen. In totaal waren 160 van de 181 aankoop pogingen succesvol (88%), waarmee de naleving neerkwam op 12%. In jongerencentra was de naleving relatief het best (50%), gevolgd door slijterijen (27%). In de supermarkten (12%), cafetaria's (9%), horeca (8%) en sportkantines (6%) was het het slechtst gesteld met de naleving.

Nagenoeg alle beleidsaanbevelingen naar aanleiding van dit onderzoek zijn overgenomen in het vervolgplan 'Naar een Nuchter Noord-Kennemerland'.

Met behulp van de vervolgsubsidie van de provincie Noord-Holland is in augustus 2010 wederom een nalevingsonderzoek uitgevoerd in Noord-Kennemerland door STAP en de UT. De naleving bleek in 2010 verbeterd te zijn ten opzichte van 2008.

Behalve successen zijn er ook activiteiten en doelen die (nog) niet zijn behaald. Alcohol- en drugsmatiging blijft een zaak van 'de lange adem' en behoeft doorlopende aandacht.

Hoewel de informatie vanuit het programma 'Alcohol, een ander verhaal' in reguliere lessen goed kan worden ingezet voor leerlingen, blijkt slecht één school tot nu toe zelf een ouderavond te hebben verzorgd (de Willem Alexanderschool).

Er is veel inzet gepleegd om het aantal scholen dat het project uitvoert op te hogen. Zo hebben Brijder Verslavingszorg en GGD Hollands Noorden de scholen die wel waren geïnstrueerd, maar nog geen ouderavond hadden gehouden, allemaal nagebeld met de vraag of zij het project en de ouderavond alsnog wilden uitvoeren. Daarnaast start de GGD binnenkort met een non-respons onderzoek: een steekproef van basisscholen zal gebeld worden met de vraag hoe het komt dat zij wel de instructie voor leerkrachten hebben bijgewoond, maar het project nog niet hebben uitgevoerd met ouderavond. Het is goed mogelijk dat uit dit onderzoek naar voren komt dat basisscholen wel doen aan voorlichting over alcohol in de klas, maar hier op een eigen wijze invulling aan geven. De informatie die dit onderzoek oplevert, wordt gebruikt om de aanpak aan te passen en/of bij de keuze voor toekomstige interventies.⁴

In Bergen moet het gebruik van de Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA) nog worden geïmplementeerd. Het streven is om deze IVA cursus meer onder de aandacht te brengen bij de niet-commerciële horeca- en sportaccommodaties en om zicht te krijgen op de mate waarin men in deze gelegenheden verantwoord omgaat met alcohol en jeugd.

Daarnaast blijft de aandacht uitgaan naar het betrekken en informeren van ouders bij het onderwerp.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de uitgevoerde activiteiten in de gemeente Bergen tot nu toe.

⁴ Uit: Verantwoording 'Naar een Nuchter Noord Kennemerland' van de GGD Hollands Noorden

In de verantwoording van het plan 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' worden de resultaten van dat plan uitvoeriger beschreven (zie bijlage 2).

Conclusie & vervolg

Zowel in Bergen, als in de andere gemeenten in Noord-Kennemerland hebben de afgelopen jaren verschillende activiteiten plaatsgevonden op het gebied van alcoholmatiging onder de jeugd. Uit het EMOVO-onderzoek dat de GGD in 2009 heeft uitgevoerd, blijkt dat het alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar fors is afgenomen. Hoewel er geen causaal verband aangetoond kan worden tussen de activiteiten en de daling in het alcoholgebruik, lijkt het er op dat de regionale activiteiten, ondersteund door de landelijke aandacht voor het onderwerp, hun vruchten afwerpen. Tegelijkertijd heeft nog steeds ruim de helft van de jongeren onder de 16 jaar in Noord-Holland Noord al eens alcohol gedronken. Ook blijkt uit hetzelfde EMOVO-onderzoek dat de afname in alcoholgebruik onder jongeren van 16 jaar en ouder gering is.

Eind juni 2011 is het plan 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' afgesloten. Daarnaast is in mei 2011 de landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij' verschenen. In deze nota is alcohol- en drugsmatiging als speerpunt opgenomen.

Voortzetting en intensivering van alcohol- en drugsmatigingsactiviteiten voor de jeugd in Noord-Kennemerland blijft zeer wenselijk. Naar verwachting duurt het nog even voordat de vertaling van de nota gezondheidsbeleid naar de lokale situatie per gemeente is opgesteld en vastgesteld. Om te voorkomen dat er op het gebied van voorlichting over alcohol- en drugsmatiging onder de jeugd een tijd niets gebeurt, heeft de werkgroep Educatieve Preventie een plan opgesteld voor de periode juli 2011 tot augustus 2012. De verwachting is dat na deze periode het onderwerp is geïntegreerd in het gemeentelijk gezondheidsbeleid.

Binnen de gemeente Bergen zijn er voor deze 'overbruggingsperiode' voor het schooljaar 2011-2012 een aantal activiteiten gepland. Deze activiteiten staan beschreven in het activiteitenplan Alcoholmatiging jeugd Noord Kennemerland 2011-2012 (zie bijlage 3). De meeste aandacht zal uitgaan naar het uitvoeren van nog niet (voldoende) uitgevoerde activiteiten vanuit het plan 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' met speciale aandacht voor het betrekken van het onderwijs. Daarbij ligt het accent niet op het inzetten van nieuwe activiteiten maar naar het verder inbedden en borgen van het programmaplan. Er zal in de komende periode overleg plaatsvinden met de scholen in de gemeente en de GGD Hollands Noorden om te kijken waar de mogelijkheden en behoeften liggen ten aanzien van dit onderwerp. Daarbij zal ook gekeken worden wat er in Bergen, naast activiteiten gericht op alcoholmatiging, nog nodig is specifiek op het gebied van drugsmatiging.

De financiële bijdrage vanuit de gemeente is vrij minimaal gebleven doordat er gebruik gemaakt kon worden van een subsidie vanuit de provincie. Binnen deze subsidie is nog voldoende budget beschikbaar om de voorgestelde activiteiten tot en met augustus 2012 te realiseren. Het activiteitenplan voor de genoemde periode zal binnenkort met de betrokken partners (waaronder onderwijs, Stichting Welzijn Bergen, GGD en Brijder) naar de lokale situatie worden vertaald.

Naar verwachting zal het lokale gezondheidsbeleid met daarin alcohol- en drugsmatiging als onderdeel, in de tweede helft van 2012 worden vastgesteld.

Bijlagen

- Bijlage 1 Overzicht activiteiten tot en met juni 2011
- Bijlage 2 Verantwoording 'Naar een nuchter Noord Kennemerland'
- Bijlage 3 Activiteitenplan Noord Kennemerland schooljaar 2011-2012

Bijlage 1 Activiteiten Alcoholmatiging gemeente Bergen 2011

Educatieve preventie	
Programma	Stand van zaken
Project 'Alcohol, een ander verhaal'	<p>Op 12 scholen instructie voor leerkrachten uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterkim - Teun de Jager - Van Reenen - Adriaan Roland Holst - Groeterschool - Europese school - Willem Alexander - Sint Petrus - Matthieu Wiegman - De Branding - Bosschool - Lucebert <p>De scholen kunnen hiermee informatie aan leerlingen overdragen en ouderavonden verzorgen. Eén school heeft een ouderavond uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Willem Alexander <p>PCC Bergen heeft de Brijder Verslavingszorg ingezet voor een ouderavond.</p>
Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO)	Uitgevoerd op drie scholen voor voortgezet onderwijs (PCC, BSG en de Europese School) waarvan PCC en BSG de modules daadwerkelijk gebruiken.
Schoolbeleid m.b.t. alcohol	Nav van E-movo onderzoek neemt de GGD initiatief richting de scholen. Zij koppelen dit aan het beleid van de 'gezonde scholen'.
Ouderparticipatie	Mogelijkheden zijn besproken en onderzocht, uitvoering in 2011
Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA)	Verantwoordelijkheid van jongerenwerk en sportverenigingen, behoeft aandacht in gemeente Bergen.

TOELICHTING

Project Alcohol, een ander verhaal: voorlichtingsproject over alcohol voor leerlingen in groep 7 en/of 8 van het basisonderwijs en hun ouder(s)/verzorger(s)

Project Elektronische Leerweg Omgeving: digitaal voorlichtingsproject over (roken,) alcohol en blowen voor leerlingen in klas 1 en 2 (en evt 3) van het voortgezet onderwijs

Schoolbeleid mbt alcohol: regels mbt alcohol op bv schoolfeesten en/of excursies

Ouderparticipatie/-comité: ouders betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van effectieve methodes om ouders bewust te maken van de invloed van alcohol op jonge leeftijd

Instructie Verantwoord Alcohol schenken: cursus voor barvrijwilligers niet-commerciële horeca/(sport)clubs

Vroegtijdige Interventie School: preventie op maat bestaande uit bv deskundigheidsbevordering docenten, gastlessen, spreekuren

Theatervoorstelling Bezopen: interactief theater oa over groepsdruk, agressie en verleggen grenzen onder invloed van alcohol voor jongeren va 12 jaar

Frisfeesten: alcoholvrije feesten al dan niet i.v.m. voorlichtingsactiviteiten

Alcohol Verkeer Cursus: 2 uur durende cursus voor beginnend bestuurders over de invloed van alcohol in het

'Vroegtijdige Interventie School' (VIS) project	Niet uitgevoerd in de gemeente Bergen. Project is vooral bedoelt voor het mbo.
Theatervoorstelling 'Bezopen!'	Uitvoeren in de week van de alcohol
Frisfeesten	Uitgevoerd op BSG
Alcohol Verkeer Cursus	Niet uitgevoerd in de gemeente Bergen
Themaweek/maand	Niet uitgevoerd in de gemeente Bergen

verkeer. Bij goed gevolg kunnen de leges voor het rijbewijs kwijtgescholden worden.

Themaweek/maand waarin binnen de gemeente extra aandacht wordt besteed aan alcoholgebruik onder jongeren. Activiteiten kunnen bestaan uit:

- Alcohol Nee! Contracten
- Dag van het gesprek
- Toneelvoorstelling in jongerencentrum of buurthuis
- Jongerendebat
- Bioscoopprogramma
- Wedstrijd ontwerpen (bier)viltjes

Regelgeving en handhaving	
Programma	Stand van zaken
Betrekken problematiek alcohol en drugs bij jeugdveiligheid overleg	Vast agenda punt in JVO
Effectiever straffen via HALT	Vanaf 01-10-2010.
Nalevingsonderzoek	
Regionaal handhavingplan samen met VWA en de politie	VWA handhaving uitgevoerd, bij 2 horecagelegenheden bestuurlijke boete opgelegd.
Bestuurlijke handhaving door gemeenten zelf	Zie bovenstaande
Implementeren Convenant Veilig Uitgaan	Convenant in 2011 bijgesteld
Alcoholmatiging opnemen in evenementenbeleid	Huidige evenementenbeleid wordt in 2010/2011 ingevoerd. In 2012 evaluatie van het beleid waarna de alcoholmatiging opgenomen kan worden in het beleid.
Onderzoek hokken en keten	Nu 1 locatie, wordt gesloten.
Gesprekken (para)commerciële horeca ov	September 2010 uitgevoerd.
Gesprekken met winkeliers/detailhandel	Lopend regionaal/ landelijk
Discussie toelatings- en sluitingstijden horeca	Toelatingstijden en vervroegen sluitingstijden is niet opgenomen in de horecanota. Alleen indien de gehele regio hierin meegaat is een heroverweging noodzakelijk.

TOELICHTING

Effectiever straffen via HALT: politie verwijst vaker door naar HALT, o.a. bij drugsoverlast, openbaar dronkenschap, bezit en of gebruik alcohol en drugs onder de 16 jaar.

Nalevingsonderzoek: onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrenzen van de Drank- en Horecawet.

Regionaal handhavingplan.

Bestuurlijke handhaving.

Implementatie Convenant Veilig Uitgaan.

Onderzoek hokken en keten: is uitgevoerd. Aanwezigheid blijft continu onder de aandacht binnen gemeente binnen veiligheidsoverleggen.

Gesprekken (para)commerciële horeca, winkeliers en detailhandel: discussiebijeenkomsten om het drankmisbruik onder jongeren tegen te gaan.

Communicatie	
Programma	Stand van zaken
Website	December 2010 website gereed om de omgeving van de jongeren te benaderen: www.onderde16.nl → is geworden: www.nuchternoordkennemerland.nl
Nieuwsbrief	1 nieuwsbrief is uitgegeven.
Persberichten	2 persberichten in regionale dagbladen geplaatst
Procesbegeleiding bij gesprekken met jongeren/ouders, paracommercie etc.	-
Landelijke mediacampagne	Zomerperiode 2010 geweest

TOELICHTING

Website: een website is ontwikkeld om de omgeving (ouders, scholen, (sport)verenigingen en horeca) van de jongeren te benaderen dat jeugd en alcohol niet samengaat.

Nieuwsbrief: minimaal 1 keer per kwartaal wordt een nieuwsbrief uitgegeven voor alle betrokken partners over de stand van zaken en met actuele onderwerpen.

Persberichten: in zowel lokale al regionale media wordt bij nieuwe acties binnen het alcoholmatigingsplan een persbericht uitgegeven. Hierbij valt te denken aan de projecten op scholen, resultaten van het nalevingsonderzoek, resultaten op het gebied van handhaving ect.

Landelijke mediacampagne:

[Bijlage 2 bij Memo Raad september 2011]

“Naar een Nuchter Noord Kennemerland”

**Verantwoording Deelverordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2009
Provincie Noord-Holland**

GGD Hollands Noorden

Inleiding

Begin september 2009 heeft u positief besloten op de door de gemeente Heerhugowaard, namens alle gemeenten in Noord-Kennemerland, op grond van de Uitvoeringsregeling Stimulering maatschappelijke Ontwikkeling Noord Holland, bij de provincie Noord-Holland aangevraagde subsidie voor het project 'Naar een nuchter Noord Kennemerland'

Het voorliggende verantwoordingsverslag beschrijft de activiteiten die gedurende de projectperiode (2010-juli 2011) zijn uitgevoerd.

Op 1 september 2009 (kenmerk 2009-49762) ontvingen wij de beschikking op onze aanvraag voor subsidiëring van activiteiten uit het programmaplan.

Met uw brief van 13 december 2010 (kenmerk 2010-74368) heeft u op ons verzoek besloten de bestedingsmogelijkheid van de toegekende subsidie te verlengen tot 31 juni 2011.

Hierbij ontvangt u inhoudelijk en financieel verslag, voorzien van een accountantsverklaring, over de resultaten van het project 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' volgens het daarvoor door de GGD Hollands Noorden ontworpen programma.

Er zijn geen voorgenomen activiteiten beëindigd of gewijzigd zodanig dat uw college daarvan op grond van de beschikking moest worden geïnformeerd.

Resultaten op hoofdlijnen

Alcoholmatiging is en blijft een zaak van lange adem. Met de activiteiten uit het programma 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' is stap voor stap doorgewerkt op de in 2009 ingeslagen weg met het plan 'Mee(r) werken aan minder alcohol'. In overeenstemming met met de aanpak in de buurregio's West-Friesland en de Kop van Noord-Holland kenmerkt die aanpak zich door *herhalen* en *doorpakken* volgens:

1. educatieve preventie;
2. regelgeving en handhaving;
3. communicatie.

In 2010 konden we opnieuw gunstige resultaten melden, althans als het gaat om het alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar; doelgroep van het programma. Onze projectpartners GGD, GGZ en Brijder Verslavingszorg dragen zeer actief bij aan de bewustwording door letterlijk en figuurlijk naar buiten te treden.

Metingen naar de naleving van de wet door alcoholverstrekkers geven net als elders in Nederland helaas nog teleurstellende resultaten. Maar gelukkig is er een opgaande lijn zichtbaar.

Volgens afspraak heeft de GGD Hollands Noorden op basis het 4 jaarlijks EMOVO-onderzoek expliciet over het alcoholgebruik gerapporteerd. Dat geeft het volgende beeld.

- **Actueel alcoholgebruik met een kwart gedaald, minder binge drinkers**
Het alcoholgebruik onder jongeren is met een kwart gedaald ten opzichte van 2005. Overmatig alcoholgebruik ('binge drinken') daalde in dezelfde periode met bijna een vijfde. De daling in alcoholgebruik doet zich vooral voor bij jongeren onder de 16 jaar. Het alcoholgebruik van jongeren vanaf 16 jaar daalt niet of nauwelijks.
- **Startleeftijd alcoholgebruik met een half jaar gestegen tot 12 jaar en 8 maanden**
Minder jongeren onder de 16 jaar hebben ooit alcohol gebruikt. Van de jongeren onder de 16 jaar heeft 55% ooit alcohol gedronken; in 2005 was dit nog 70%. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor de eerste keer alcohol drinken is gestegen met een half jaar en is momenteel 12 jaar en 8 maanden.
- **Laagopgeleide jongeren en autochtone jongeren drinken vaker alcohol dan gemiddeld**
Vmbo-leerlingen drinken vaker alcohol dan havo/vwo-leerlingen. Vmbo-leerlingen die de basis-, kader- of gemengde leerweg volgen drinken vaker alcohol dan leerlingen die de theoretische leerweg volgen. Autochtone Nederlandse jongeren en jongeren afkomstig uit een westers herkomstland drinken beduidend meer alcohol dan niet-westerse allochtone jongeren. Dit hangt samen met het feit dat veel islamitische jongeren op grond van hun geloof geen alcohol drinken.

- **Veel jongeren onder de 16 jaar drinken in een horecagelegenheid**
Bijna de helft van de jongeren onder de 16 jaar (47%) die alcohol gebruiken drinkt wel eens in een horecagelegenheid, ondanks dat dit wettelijk verboden is. Dit percentage is nauwelijks gedaald sinds 2005; toen dronk 49% van de drinkende jongeren onder de 16 alcohol in een horecagelegenheid.
- **Meer ouders keuren alcoholgebruik onder de 16 jaar af; toch drinken veel jongeren thuis of bij anderen thuis**
Het blijkt dat ouders het nog wel moeilijk vinden om hun kinderen te begrenzen en het alcoholgebruik te beteugelen, ook hier valt nog veel te winnen. Ouders zijn zich toenemend bewust van de schade die alcoholgebruik bij jongeren veroorzaakt. Ze lijken iets minder onverschillig te zijn geworden ten aanzien van het alcoholgebruik van hun kind. In 2005 keurde nog 57% van de ouders het alcoholgebruik van hun kind onder de 16 jaar goed, in 2009 is dit gedaald tot 32%. Momenteel verbiedt 7% van de ouders het alcoholgebruik van hun kind onder de 16 jaar; in 2005 was dit slechts 2%. Toch drinkt 73% van de jongeren onder de 16 jaar thuis of bij anderen thuis alcohol.

Resultaten gespecificeerd

Doelstellingen

Met het project 'Naar een nuchter Noord-Kennemerland' hebben we ons primair gericht op jongeren onder de 16 jaar en op ouders van deze jongeren.

De doelstellingen zoals beschreven in de subsidieaanvraag zijn:

1. Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken, is in 2009 niet toegenomen ten opzichte van 2005 (67%);
2. Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen 4 weken overmatig alcohol heeft gebruikt (5 of meer glazen tijdens minimaal één gelegenheid de afgelopen 4 weken), is in 2009 niet verder toegenomen ten opzichte van 2005 (47%);
3. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken, is in 2009 niet lager dan in 2005 (12 jaar);
4. Meer dan driekwart van de (bereikte) ouders/verzorgers is voornemens de norm 'geen alcohol onder de 16' te hanteren;
5. In augustus/september 2010 slaagt minder dan 40% van de aankoopogingen van de mystery guests in slijterijen (een naleving van 60% t.o.v. 27% in 2008) en minder dan 60% van de aankoopogingen in supermarkten, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines (een naleving van 40% t.o.v. 6-12% in 2008).

Deze doelstellingen zijn vrijwel alle gehaald. Het onderstaand overzicht geeft dat aan.

Overzicht van doelstellingen en resultaten																										
1	Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken, is in 2009 niet toegenomen ten opzichte van 2005 (67%)	Deze doelstelling is gehaald. Gezien de stijgende lijn die was geconstateerd in het alcoholgebruik door jongeren was ingezet op stabilisatie van het alcoholgebruik (geen toename). Uit de EMOVO onderzoeken blijkt dat het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat alcohol drinkt in 2009 zelfs is afgenomen met maar liefst 29%!																								
2	Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen 4 weken overmatig alcohol heeft gebruikt (5 of meer glazen tijdens minimaal één gelegenheid de afgelopen 4 weken), is in 2009 niet verder toegenomen ten opzichte van 2005 (47%)	Deze doelstelling is gehaald. Op het gebied van overmatig alcoholgebruik was eveneens ingezet op stabilisatie. Uit de EMOVO onderzoeken blijkt dat het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat overmatig alcohol gebruikt in 2009 is afgenomen met maar liefst 26%!																								
3	De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken, is in 2009 niet lager dan in 2005 (12 jaar)	Deze doelstelling is gehaald. Ook voor de startleeftijd was ingezet op stabilisatie, namelijk geen daling van de leeftijd waarop voor het eerst alcohol wordt gedronken. Uit de EMOVO onderzoeken blijkt dat de startleeftijd zelfs hoger is geworden. In Noord-Kennemerland is de gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken sinds 2005 met vijf maanden gestegen van 12 jaar en drie maanden naar 12 jaar en acht maanden.																								
4	Meer dan driekwart van de (bereikte) ouders/verzorgers is voornemens de norm 'geen alcohol onder de 16' te hanteren.	Deze doelstelling is gerealiseerd. Voor de beantwoording van de realisatie van deze doelstelling zijn 232 vragenlijsten geanalyseerd die zijn ingevuld door ouders na afloop van ouderavonden behorende bij het project 'Alcohol, een ander verhaal' op het basisonderwijs. Uit deze evaluatie blijkt dat exact 75% van de ouders van plan is de regel 'geen alcohol voor je 16e' voor zijn/haar kind te handhaven tot het 16 jaar is en 21% van de ouders is dit misschien van plan. 1% (2 ouders) antwoordt dat zij dit misschien niet gaat doen en 3% (7 ouders) antwoordt dat zij dit zeker niet gaat doen.																								
5	In augustus/september 2010 slaagt minder dan 40% van de aankoopogingen van de mystery guests in slijterijen (een naleving van 60% t.o.v. 27% in 2008) en minder dan 60% van de aankoopogingen in supermarkten, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines (een naleving van 40% t.o.v. 6-12% in 2008)	Deze doelstelling is gedeeltelijk gerealiseerd. Dit is wel het geval voor slijterijen, maar (net) niet voor supermarkten, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines. Er zijn door 15 jarigen opnieuw 181 verkooppunten bezocht. Hun aankoopogingen waren een stuk minder succesvol dan twee jaar geleden. Dat betekent dat het 'nalevingspercentage' omhoog is gegaan.																								
		<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2010</th> <th>doelstelling</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>slijterijen</td> <td>27%</td> <td>63%</td> <td>60%</td> </tr> <tr> <td>supermarkten</td> <td>12%</td> <td>33%</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>cafés / discotheken</td> <td>8%</td> <td>29%</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>cafetaria's</td> <td>9%</td> <td>32%</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>sportkantines</td> <td>6%</td> <td>25%</td> <td>40%</td> </tr> </tbody> </table>		2008	2010	doelstelling	slijterijen	27%	63%	60%	supermarkten	12%	33%	40%	cafés / discotheken	8%	29%	40%	cafetaria's	9%	32%	40%	sportkantines	6%	25%	40%
	2008	2010	doelstelling																							
slijterijen	27%	63%	60%																							
supermarkten	12%	33%	40%																							
cafés / discotheken	8%	29%	40%																							
cafetaria's	9%	32%	40%																							
sportkantines	6%	25%	40%																							

Algemene communicatiestrategie

De communicatie heeft zich gericht op het feit dat alcohol slecht is voor de ontwikkeling van het puberbrein en dus slecht is voor het welzijn van de jongeren. De activiteiten zijn gericht op de omgeving van de jongeren, zoals ouders, scholen, (sport) verenigingen en horeca en niet op de jongeren zelf. De activiteiten vormden een bijdrage in het bewustwordingsproces waarbij de bij jongeren betrokkenen hun rol oppakken.

Middelen: beeldmerk, website, bilboards, pers en gesprekken

Met het programma is een beeldmerk en een website gelanceerd passend bij de communicatiestrategie. De deelnemende gemeenten zijn met besturen van sportverenigingen en buurt- en clubhuizen in gesprek gegaan. Tijdens deze gesprekken is gewezen op de beschikbare informatie op en via de website.

Om de bewustwording bij alle doelgroepen extra te ondersteunen is voor de zomer, de tijd van afstudeerfeestjes, zomervakantie, uitgaan en vele evenementen intensief op alle doelgroepen ingezet met als doel: bewustwording alcohol is slecht voor puberbrein en aandacht voor de website.

Regelgeving en Handhaving

Het deelprogramma Regelgeving en Handhaving richt zich op het beperken van de beschikbaarheid van alcohol door:

- waar nodig opstellen/aanscherpen van lokale wet- en regelgeving;
- intensivering van de handhaving van de landelijke en lokale wet- en regelgeving; verbetering van de naleving van leeftijdsgrenzen voor de verstrekking van alcohol.

Van de bestaande regelgeving en het gevoerde handhavingsbeleid is een '0-situatie' in beeld gebracht. Dit tegen de achtergrond van de volgende vragen:

- In hoeverre is er sprake van uniformiteit in de regelgeving?
- Worden de regels in de deelnemende gemeenten gelijkkluidend toegepast?
- Op welke wijze is de handhaving georganiseerd?

Resultaten

Hiervoor verwijzen wij u naar de losse bijlage waarin een schematisch overzicht van de behaalde resultaten op gebied van Regelgeving en handhaving is opgenomen.

Financiële verantwoording

Bij deze verantwoording treft u een door de accountant van Deloitte gewaarmerkte bijlage aan waaruit blijkt dat de financiële afwikkeling van het project juist is verlopen.

Alcohol een ander Verhaal is in dit project succesvol uitgevoerd al bleven opnieuw de ouderavonden na afloop van het project achter waardoor er minder is uitgegeven dan vooraf begroot.

(Verlegen!) jongetje presenteert (heel stoer) tijdens de ouderavond

De aanwezige ouders

De leerlingen maakten alcoholvrije cocktails voor de ouders en voor zichzelf

De Elektronische Leerweg omgeving (ELO) is door het voortgezet onderwijs in het eerste project aangeschaft. Eind mei 2011 heeft op in totaal 14 voortgezet onderwijs scholen een instructie voor docenten plaatsgevonden. 58% van de voortgezet onderwijs scholen is dus in staat om de lesmodule(s) alcohol (en roken en blowen) behorende bij het project ELO uit te voeren. Er kan door het trimbos instituut worden nagegaan welke scholen gebruik hebben gemaakt van de lesmodules. Hieruit blijkt dat eind mei 2011 negen voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland de modules gebruikt hebben.

Voor het projectonderdeel **Ouderparticipatie** is de helft minder uitgegeven dan begroot, omdat het moeilijk was om ouders te vinden die wilden deelnemen. De interactieve theatervoorstellingen zijn enthousiast ontvangen. Mogelijk kunnen we met de ouders die het informatieformulier na afloop van de voorstelling hebben ingeleverd een groep starten van ouders die willen meedenken in een goede aanpak om jongeren minder te laten drinken en ouders bewust te maken van de gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren.

De post communicatie is niet geheel gebruikt. De werkgroep heeft vertraging opgelopen in de uitvoering om bestuurlijke redenen (val college gemeente Alkmaar). De website ontwikkeling is in gang gezet en uitgevoerd. De website <http://www.nuchternoordkennemerland.nl> wordt bijgehouden en het beeldmerk staat op diverse gadgets die gebruikt kunnen worden bij promotieactiviteiten. De gemeente Alkmaar heeft een communicatieplan op kunnen stellen waar alle gemeenten mee hebben ingestemd. Elke gemeente heeft aangegeven welke items zij zouden willen gebruiken in hun gemeente. En de communicatiemiddelen zijn over de 8 gemeenten verdeeld.

Het **nalevingsonderzoek** is opnieuw door STAP uitgevoerd en betaald.

De post **projectleiding** door de GGD is ondanks dat niet alle projectonderdelen volgens planning geheel zijn uitgevoerd is de post projectleiding wel geheel opgebruikt. Dit heeft onder andere te maken met extra inzet die juist op die moeizame onderdelen (ouderparticipatie en ELO) zijn gepleegd.

Bijlage 3 Activiteitenplan alcoholmatiging jeugd NK schooljaar 2011-2012

Onderdeel overbruggingsplan	(Deel)activiteit	Uitvoerder	Wanneer
Project 'Alcohol, een ander verhaal'	Werving: BO scholen benaderen met de vraag of zij (weer) met AEAV willen werken met de originele methode verhalend werken en/of met de nieuwe lesboekjes en een ouderavond door Brijder. Nieuwe leerkrachten kunnen een instructie van Brijder volgen.	Gemeenten, bv in directieoverleggen BO Brijder (gemeenten geven een lijstje met geïnteresseerde scholen aan Brijder)	Zo snel mogelijk na de zomervakantie ivm planning scholen, va 12 september (scholen 1 week de tijd geven om op te starten)
	Overzicht bijhouden van scholen die zijn benaderd en die mee willen doen en ouderavonden	Brijder	Schooljaar 2011-2012
	Lesmateriaal opsturen naar/meegeven aan de scholen die mee willen doen	Gemeenten/Brijder	September/oktober 2011
	Eventueel instructie AEAV voor nieuwe leerkrachten	Brijder	1 in najaar 2011 1 in voorjaar 2012
	Afspraken maken met de scholen voor ouderavonden	Brijder	Schooljaar 2011-2012
	Ouderavonden uitvoeren	Brijder	Schooljaar 2011-2012
Project 'Dat drink Niet!'	Een VO school benaderen of zij VWO leerlingen willen leveren voor 'Dat drink Niet!' in het kader van maatschappelijke stage	GGD	September/oktober 2011
	Basisscholen die niet meedoen met AEAV benaderen of zij een gastles 'Dat drink Niet!' willen (vooral 'probleemwijken' voorkeur Kennemer Wonen)	Gemeenten, bv in directieoverleggen BO GGD (projectmedewerker aanstellen)	Oktober/november 2011 (zodra bekend is welke scholen niet AEAV doen)
	Materiaal klaarmaken: informatieblad VWO leerlingen + pakketten voor ouders	GGD (projectmedewerker)	November/december 2011
	Presentatietraining voor VWO leerlingen voorbereiden: datum kortsluiten met Logopedisch centrum en VO school, locatie + lunch regelen etc	GGD (projectmedewerker)	November/december 2011
	Op VO school toelichting geven op project aan VWO leerlingen	GGD (projectmedewerker) Mogelijk kan dit een gastles/deskundigheidsbevordering worden voor de leerlingen door Brijder?	Januari 2012
	Uitvoering presentatietrainingen voor VWO leerlingen	Logopedisch centrum	1 ^e helft januari 2012
	Uitvoering gastlessen	VWO leerlingen	Februari t/m juni 2012
	Evaluatie + verslag opstellen en aanbieden aan (oa) Kennemer Wonen	GGD (projectmedewerker)	Juli/aug 2012

	Afsluiting project met VWO leerlingen in de klas met certificaat + presentje: USB armband 'Schenk aandacht, geen alcohol'	GGD (projectmedewerker)	Eind juni/juli 2012 (14 juli begint de zomervakantie)
ELO	Werving: VO scholen benaderen of zij (weer) kosteloos lesmodules (alcohol en blowen) willen doen en of zij ook de ouderavond Onder Invloed willen, kan dmv brief via mail aan bestaande contacten	GGD	September 2011
	Overzicht bijhouden van scholen die ELO en/of ouderavond willen	GGD	Schooljaar 2011-2012
	Lesmodules bestellen voor de scholen	GGD Brijder?	Oktober 2011
	Playback in contact brengen met scholen die ouderavond willen	GGD	Oktober 2011
	ELO instructie voor docenten van (4?) nieuwe scholen	Brijder	In overleg met nieuwe scholen
	Evaluatie alleen op bereik: aantal scholen dat ELO heeft gedaan en aantal leerlingen + aantal ouderavonden + aantal aanwezige ouders (pilot al geëvalueerd)	GGD	Juli/aug 2012
IVA	Werving: Sportclubs en/of jongerenverenigingen benaderen bv dmv brief (WF heeft voorbeeldbrief)	Gemeenten	Najaar 2011
	Vorbereiding/organisatie: datum + locatie regelen en afstemmen met Sportservice/Brijder	Gemeenten	Najaar 2011
	Uitvoering IVA's	Sportservice/Brijder	Schooljaar 2011-2012
	Overzicht bewaken	1 gemeente als coördinator/trekker van IVA NK	Schooljaar 2011-2012
Ouderparticipatie	Ouders uit evaluatieformulieren 'warm houden' dmv mailtje: bedankt voor interesse, vormgeving uitwerken, tzt hoort u van ons (oid)	Werkgroep ouderparticipatie samenstellen uit werkgroep Educatieve Preventie met GGD en?	September 2011
	Uitwerken hoe ouders uit evaluatieformulieren benaderen	Werkgroep ouderparticipatie	September 2011
	Indien belangstelling bijeenkomst organiseren om oudercomité op te starten	Werkgroep ouderparticipatie	Oktober/November 2011
	Oudercomité begeleiden	Werkgroep ouderparticipatie	2012
Ouderavond Onder Invloed via cursus JGZ/CJG	Pilot in HHW uitwerken: oa om tafel met Tineke Booms, evt wervingsmateriaal ontwikkelen etc.	Gemeente HHW ism GGD en?	2 november t/m 7 december 2011 cursus, werving begin oktober 2011 starten